

2021-12-22

Socialdepartementet

Mikael Dubois
0702493238
mikael.dubois@tco.se

Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga

S2021/07176

TCO har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian *Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga*.

Promemorians förslag

I promemorian föreslås att vid prövning av rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning. Prövningen av arbetsförmågan ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller mot annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Vidare föreslås att arbetsförmågan hos försäkrade som har som mest fem år kvar tills de uppnår den ålder då de inte längre kan få sjukersättning ska bedömas i förhållande till förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den försäkrade har erfarenhet av eller till annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Vid bedömningen av om det finns återstående rehabiliteringsmöjligheter ska det endast beaktas sådana insatser som syftar till att den försäkrade ska kunna arbeta i ett förvärvsarbete som han eller hon har tidigare erfarenhet av och som ingår i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Med arbeten som den försäkrade har erfarenhet av ska det avses arbeten som han eller hon har haft under en tidsperiod på femton år före prövningen av rätten till sjukersättning.

Ändringarna föreslås träda ikraft den 1 juli 2022.

TCO kommentarer

Båda förslagen finns även med i betänkandet *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet* (SOU 2021:69) som remissbehandlas parallellt med promemorian. I remissvaret på betänkandet välkomnar TCO förslagen i de delar som rör sjukersättningen. I promemorian tidigareläggs ikraftträdandet av förslagen till den 1 juli 2022 istället för den 1 januari 2023 som föreslås i betänkandet.

Ett förändrat arbetsmarknadsbegrepp.

TCO välkomnar promemorians förslag om ett ändrat arbetsmarknadsbegrepp för sjukersättningen. För att ett arbete är "tillgängligt för den försäkrade" måste det finnas ett konkret erbjudande om ett lämpligt arbete (s. 23). Att det måste finnas ett konkret erbjudande om ett lämpligt arbete för att detta ska anses vara tillgängligt förhindrar dagens situation där försäkrade nekas sjukersättning med hänvisning till att de har arbetsförmåga i ett anpassat arbete trots att möjligheten att få ett sådant arbete i praktiken är obefintlig.

Sjukersättning till äldre i förvärsarbetande ålder.

TCO välkomnar promemorians förslag. TCO-förbunden möter inte sällan äldre medlemmar som nekas sjukersättning och istället uppmanas ställa om till annat arbete där deras eventuella kvarvarande arbetsförmåga kan tillvaratas trots att förutsättningarna för den enskilda att ställa om är mycket begränsade. Exempelvis kan en omställning genom utbildning innebära att den försäkrade efter avslutad utbildning har uppnått eller rent av passerat den ålder då den försäkrade tänkt gå i pension. Att den som har mycket kort tid kvar i arbetslivet förväntas ändra hela sitt liv - och sina närståendes liv - genom att sälja hus och hem och flytta i syfte att kunna arbeta ett eller några år ytterligare framstår ofta för den enskilde som orimligt.

Nekad sjukersättning resulterar inte sällan i att den försäkrade lämnar arbetslivet helt och går i pension när alternativet skulle ha kunnat vara att arbeta kvar på deltid med sjukersättning på deltid. Utredningens förslag bedöms därför innebära ökade möjligheter för äldre att ta tillvara resterande arbetsförmåga och stanna kvar längre i

arbetslivet vilket gynnar den enskilde som får stanna kvar i arbetslivet samt arbetsgivare och samhället som får ta del av äldres kompetens och erfarenhet.

När det gäller vilka arbeten den försäkrade kan sägas ha erfarenhet av framhålls det i betänkandet SOU 2021:69 att erfarenhet av ett arbete föreligger när den försäkrade faktiskt har jobbat i detta arbete. Att endast ha en för ett arbete relevant utbildning är i sig inte tillräckligt för att ha erfarenhet av detta arbete (s. 499). Vidare framhålls det i betänkandet att samtliga arbeten som den försäkrade har erfarenhet av ska räknas in, varför de som har haft flera olika arbeten kommer att bedömas mot fler arbeten än de som har haft få tidigare arbeten (s. 499).

När Försäkringskassan tittar på vilka arbeten den försäkrade har erfarenhet av ska myndigheten titta 15 år tillbaka i tiden. I betänkandet problematiseras detta utifrån att tidigare erfarenhet i många arbeten snabbt kan bli inaktuell och ger ett exempel på drifttekniker inom IT. I betänkandet slås det ändå fast att erfarenheter på upp till 15 år ska bedömas som relevanta (s. 501).

TCO vill här lyfta fram att det rimligen faller inom Försäkringskassans utredningsansvar att säkerställa att den försäkrades arbetserfarenhet är relevant vid en bedömning av rätt till sjukersättning. Som påpekas i betänkandet faller det inte inom ramen för Försäkringskassans uppdrag att ha kunskap om vilken erfarenhet som är relevant inom olika arbeten. Däremot bör Arbetsförmedlingen ha denna kunskap och kunna bistå Försäkringskassan i en sådan bedömning. Arbetsförmedlingen bör också kunna bedöma vilka utbildningsinsatser som skulle behövas för att den försäkrade ska uppdatera sin kunskap inom ett tidigare arbete, varpå Försäkringskassan bedömer om det är rimligt att ställa kravet att den försäkrade genomgår dessa. Arbetsförmedlingens bedömning av relevansen av tidigare arbetserfarenheter ska, även om arbetserfarenheterna ligger närmare i tid än 15 år tillbaka, ingå i Försäkringskassans bedömning.

TCO noterar också att flertalet förslag kring sjukersättningen från betänkandet saknas i promemorian, exempelvis förslaget om ändrat varaktighetskrav till överskådlig tid. TCO vill framhålla att övriga förslag kring sjukersättningen, tillsammans med förslagen i föreliggande promemoria, tillsammans utgör en helhet och att

samtliga förslag är viktiga delar i en reformerad sjukersättning och att reformerna inte får stanna vid förslagen i denna promemoria.

I promemorian diskuteras förslagen också som en del av en ”trygghetspension”. TCO vill här betona att det är viktigt att hålla fast vid att sjukersättningen är en del av sjukförsäkringen, och inte av pensionssystemet som tidigare när sjukersättning betecknades förtidspension. Det är därför olyckligt att förslagen beskrivs som en ”trygghetspension”.

Therese Svanström
Ordförande

Mikael Dubois
Utredare